

Generalkonsul Gösta Enboms Fond 25 år

– manden, tiden og fonden

AF STIG BIGAARD, SØREN DIETZ OG OTTO CHRISTIAN SCHEPELERN

Fig.1

Gösta Enbom (1895–1986). Kaptajn Enbom som svensk Røde Kors-delegeret i Grækenland sommeren 1943. Distributionen af fødevarerhjælpen krævede stadige forhandlinger med den nazistiske besættelsesmagt, og her havde Gösta Enbom med titel, uniform og sine 15 år i Tyskland særlige forudsætninger.

Fig.1
Gösta Enbom (1895–1986). Captain Enbom as the Swedish Red Cross delegate in Greece in the summer of 1943. The distribution of the food aid required constant negotiations with the Nazi occupation forces, and in this respect Gösta Enbom, with his title, uniform and his fifteen years in Germany, had special qualifications.

Foto: Nationalmuseets Antiksamling, Enbom-arkivet

I 2011 er det 25 år siden generalkonsul Gösta Enbom (1895–1986) døde i Athen knap 91 år gammel. Hermed indledte Fonden sin virksomhed. I det følgende vil vi forsøge kort at opridse den usædvanlige historie om Gösta Enboms liv, hvordan Fonden blev til, og hvad den har støttet. Spørgsmålet er, hvordan det gik til, at en svensk statsborger, der var bosat i Grækenland i mere end 40 år, oprettede en fond til fordel for Nationalmuseet.

To verdenskrige i skyggen af Tyskland

Gösta Enbom voksede op i det svenske industridistrikt Bergslagen, hvor hans far var godsforvalter. Han havde svært ved det boglige i skolen og blev sendt til søs; men da verdenskrigen brød ud i 1914, fik han som svensk statsborger chancen for en praktisk og teoretisk uddannelse som maskingeniør i Mannheim og ved Mercedes-fabrikkerne. Man manglede arbejdskraft, fordi de unge tyske mænd var sendt til fronten. Han blev i Tyskland til den økonomiske verdenskrise ramte sidst i 1920'erne, hvorefter han, med sin sjældne evne til at omgås mennesker, blev rejsende salgsgeniør

for tyske og svenske virksomheder i Mellemøsten. I de sidste år inden anden verdenskrig havde han kontor i Piræus, hvorfra han blev evakueret til Sverige i 1940 – rig på erfaringer, som blev afgørende for hans senere liv. Han var fortrolig med tysk sprog og mentalitet, han kendte Grækenland og Mellemøsten og havde en grundig praktisk og teoretisk baggrund som maskingeniør, først og fremmest inden for dieselmotorer.

Den anden verdenskrig opviser så mange andre rædsler, at Grækenlands lidelser måske dårligt huskes uden for landets grænser – herunder hungerkatastrofen i Grækenland 1941–42. Nazisternes erobring af landet i foråret 1941 betød, at landbruget og transportsystemet brød sammen, og det anslås, at omkring 130.000 mennesker alene i Athenområdet døde af sult og følgesygdomme det følgende år.

Den svenske regering besluttede at sende fødevarerhjelpe til det forarmede land via Røde Kors, og efter møjsommelige forhandlinger med de krigsførende lande, der til sidst gav frit lejde, afgik M/S »Hallaren« fra Göteborg 11. marts 1942. Om bord var Enbom i uniform som kontrolchef og delegeret for Røde Kors, og efter en måneds farefuld sejlads ankom skibet til Piræus med en last brødkorn – hilst af en jublende befolkning. Enbom blev, som delegeret, chef for Svensk Røde Kors' transport- og hjælpeorganisation i Grækenland og i det østlige Middelhav resten af krigen. Et farligt job, hvor adskillige Røde Kors-fartøjer blev sænket ved beklagelige fejltagelser (fig.1).

Svensk Røde Kors trak sig ud af Grækenland i 1945, men det humanitære arbejde blev fortsat af FN's hjælpeorganisation UNRRA, der ansatte Enbom som leder af en interimistisk samlefabrik for amerikanske lastbiler. Da

Fig.2 Enboms firma i Piræus leverede til den græske maritime sektor, og her ses han på en søfartsmesse i Thessaloniki i 1964 i samtale med skibsreder Aristoteles Onassis.

Enbom's firm in the Piræus supplied the Greek maritime sector, and here he can be seen at a shipping fair in Thessalonica in 1964 talking to the shipping magnate Aristotle Onassis.

Foto: Nationalmuseets Antiksamling, Enbom-arkivet

UNRRA ophørte med sin virksomhed ved den græske borgerkrigs afslutning i 1949, stod Enbom uden arbejde i en alder af 54 år, men med fremragende forbindelser i det græske samfund som følge af sin imponerende indsats. Røde Kors fordelte under krigen omkring 150.000 tons fødevarer til den udhungrede græske befolkning.

Agent for Burmeister & Wain – den kolde krig – formuen skabes

To verdenskrige og den græske borgerkrig 1946–49 havde gjort Gösta Enbom rig på erfaring – men ikke på karriere og penge. Fra borgerkrigen gik Grækenland direkte ind i den kolde krig, og græske tropper kæmpede i Koreakrigen fra 1950. Det forarmede og ødelagte land fik store økonomiske hjælpepakker til genopbygningen, først fra Marshall-programmerne og derefter via OEEC og bilateralt fra USA. Landet havde været nær ved at havne i Østblokken, og social forsoning efter borgerkrigen måtte skabes via en stigning i levedoden for hele befolkningen.

Enbom så allerede under borgerkrigen, at den bedste og hurtigste måde til at få det græske transportsystem på fode igen var at genoprette transportmulighederne til søs. Veje, broer og jernbaner var ødelagte i kampen mod nazisterne, men der var små havne overalt, og derfor skulle den græske småskibsflåde genopbygges. Det samme gjaldt fiskeflåden, som skulle sikre fødevarer til den stadig sultende befolkning. Han har selv fortalt, hvordan amerikanske dieselmotorer kunne fås meget billigt, men at køberne senere fik store problemer med service og reservedele. Omvendt var de små B&W-motorer fra Alpha Diesel i Frederikshavn væsentligt dyrere, men efter anskaffelsen, finansieret på lempelige vilkår af statslige udviklingsbanker, leverede B&W perfekt service via sin agent i Grækenland, Gösta Enbom og Co. Ltd., Piræus (fig.2).

Firmaet åbnede allerede ved borgerkrigens slutning som agentur for en række danske og svenske maskinleverandører og blev fra begyndelsen en kommerciel succes. Det var først og fremmest salget af B&W-dieselmotorer til den græske småskibsflåde, der gjorde, at Enbom i en alder, hvor mange trapper arbejdet ned, blev en meget aktiv og yderst velhavende mand. Først som 82-årig, i 1977, trak han sig tilbage og solgte sit firma til B&W, der dog betingede sig, at han på grund af sine forbindelser i det græske samfund forblev som formand.

Dansk generalkonsul

Et fascinerende element i den danske udenrigstjeneste er det store korps af honorære, ulønnede konsuler, der som regel vælges blandt fremstående erhvervsfolk på stedet. De er langtfra tørre bureaukrattyper, der holder sig til pas, stempler og attester, men fungerer som rådgivere for ambassaderne, og via deres gode kontakter er de i stand til at fremme danske interesser i landet. Konsulinstitutionen hviler på en uskreven kontrakt, der giver begge parter nogle fordele. Den honorære konsul (og dennes ægtefælle) opnår en titel og nogle

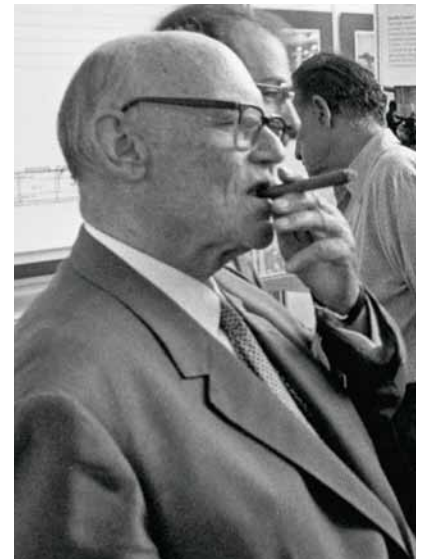

Fig.3

Generalkonsulen med sin uundværlige cigar ved salget af firmaet i 1977. På det tidspunkt sejlede ca. 500 græske skibe med dieselmotorer fra B&W, og det gav en stor omsætning gennem service, salg af reservedele og licensafgifter.

Enbom with his indispensable cigar when the firm was sold in 1977. At that time some 500 Greek ships were sailing with diesel engines from B&W, and this led to a large turnover from service, sales of spare parts and licensing charges.

Foto: Nationalmuseets Antiksamling, Enbom-arkivet

Fig.4
Da det Svenske Institut i Athen i 1970'erne ved Carl-Gustaf Styrenius genoptog udgravningerne i Asine nær byen Nauplion på det nordøstlige Peloponnes var det ikke svært at overtale Enbom til at støtte arbejdet økonomisk, ligesom hans danske forbindelser gjorde det naturligt, at en dansk arkæolog blev knyttet til projektet. Søren Dietz, som dengang var ansat på Nationalmuseet i København, blev senere leder af udgravningerne.

In the 1970s, when Carl-Gustaf Styrenius of the Swedish Institute in Athens resumed the excavations in Asine near the city of Nauplion in the northwestern Peloponnese, it was not difficult to persuade Enbom to support the work financially, just as his Danish connections made it natural that a Danish archaeologist was attached to the project. Søren Dietz, then employed by the National Museum in Copenhagen, later became the director of the excavations.

Foto: Privat

privilegier, men først og fremmest en position på stedet, der kan komme konsulens firma – der gerne har danske forretningskontakter – til gode. For Danmark er det en økonomisk fordel at opretholde et udstrakt netværk af agenter, da honoraret først og fremmest består i æren og en Dannebrogorden.

Da posten som konsul i Piræus blev ledig, indstillede den danske gesandt i Athen B&W's agent, Gösta Enbom, som den, der bedst kunne varetage danske interesser i den store havneby. I København støttede B&W sagen, og Frederik 9. udnævnte Enbom til ulønnet dansk konsul den 9. oktober 1952.

Det viste sig at være et lykkeligt valg, og det fremgår af Udenrigsministeriets akter, at Athen-ambassaden var overordentlig tilfreds med Enboms indsats. Han blev ikke, som det er normalt, afskediget som 70-årig i 1965, men fik tværtimod titel af generalkonsul i 1967 og forblev, helt usædvanligt, på posten til 1975, da han var 80 år gammel. At oberstjuntaen var ved magten i Grækenland 1967–74 har sikkert medvirket til, at man fra dansk side ikke ønskede at åbne spørgsmålet over for de græske myndigheder. Ved afskeden 1975 blev han kommandør af Dannebrog blandt andet efter en indstilling fra rigsantikvar P.V. Glob, der fremhævede hans arkæologiske mæcenvirksomhed. Det skete dog ikke uden en vis hændervriden i Udenrigsministeriet, der frygtede præcedens og negative reaktioner fra andre konsulater, der kunne føle sig forbigået.

I Enboms lange tjenestetid fra 1952 til 1975 ændrede posten som konsul i Piræus helt karakter på grund af den kolossale danske turisme til Grækenland. Den vigtigste opgave blev nu ikke mere at bistå dansk søfart og handel, men at hjælpe rygsækturister i nød. Velfærdsstatens forlængede arm, som man på Athen-ambassaden kaldte konsulatet! Gösta Enbom klarede i sin høje alder det hele med sine penge, fremragende græske kontakter og den humane indstilling, han allerede som Røde Kors-delegeret havde udvist. Der går stadig historier om, at nødstedte kvindelige turister i minishorts, der opsøgte konsulatet, gav anledning til et ekstra hiv på cigaren, hovedet på skrå og generøs konsulær bistand fra den gamle dameven (fig.3).

Enbom og arkæologien

Allerede i årene før krigen stiftede Enbom bekendtskab med svenske arkæologer, som arbejdede i Grækenland i 1920'erne og -30'erne. Et særlig nært venskab udviklede sig med Uppsala-professoren Axel W. Persson, som i 1920'erne havde gennemført en række udgravningskampagner i Asine nær byen Nauplion på det nordøstlige Peloponnes. Persson deltog, sammen med Enbom, i den svenske Røde Kors-mission under krigen, og de mange daglige kontakter bragte de to mænd nært sammen. Et andet arkæologisk »træf«, som Enbom ofte talte om, og som morede ham meget, foregik i toget til Athen (»Orientekspresen«) tidligt i -30'erne, hvor han talte længe med en lille nydelig, ældre herre, som fortalte levende om sine mangeårige udgravninger i Grækenland og arbejdet med at publicere det store materiale. Herren var engelsk og skulle videre til Kreta. Først flere år senere gik det op for Enbom, at han havde underholdt sig med den berømte udforsker af den minoiske civilisation, Knossos-

Fig.5

Den 2. april 1992 blev Det Danske Institut i Athen indviet af undervisningsminister Bertel Haarder. Året efter flyttede instituttet til en nyklassicistisk bygning i byens gamle centrum, Plaka. Bygningerne blev doneret af Carlsbergfondet og senere udvidet med støtte fra Velux Fonden og Undervisningsministeriet. I etableringsfasen ydede Enboms Fond væsentlige tilskud til driften af instituttet. Alle danske arkæologiske aktiviteter i Grækenland har siden 1992 haft udgangspunkt på instituttet.

On 2nd April 1992 the Danish Institute in Athens was inaugurated by the Danish Minister of Education Bertel Haarder. The next year the Institute moved to a neoclassical building in the old centre of the city, Plaka. The buildings were donated by the Carlsberg Foundation and later expanded with support from the Velux Foundation and the Ministry of Education. In the establishment phase the Enbom Foundation granted important support to the operating costs of the Institute. Since 1992 all Danish archaeological activities in Greece have had their point of departure at the Institute.

Foto: Det Danske Institut i Athen

udgraveren, Sir Arthur Evans. »Verden var mindre før krigen«, som Enbom ofte sagde, når han havde fortalt en af sine mange anekdoter fra det virkelige liv. Kontakten med arkæologerne gav imidlertid forretningsmanden Enbom en levende interesse for græsk arkæologi, som holdt sig til hans død (fig.4).

Fonden bliver til

De tråde, der bandt Gösta Enbom til Danmark var, ud over konsulatet og firmaet Burmeister & Wain, også komtesse Sybille Schack og museumsinspektør ved Nationalmuseet, Søren Dietz. I 1950'erne havde Enbom truffet den unge komtesse, og hun blev en del af hans nære omgangskreds. Hun besøgte ham jævnligt i Grækenland og forblev hans fortrolige frem til hans død.

I forbindelse med Gösta Enboms støtte til de svenske arkæologiske udgravninger i Asine var der specielt én person, som fangede hans interesse – den unge danske arkæolog Søren Dietz. Bekendtskabet mellem de to udviklede sig i årenes løb til et varmt venskab, og i de perioder, hvor Søren Dietz var i Grækenland, besøgte han altid Enbom, som med årene overvejede, hvordan han økonomisk kunne støtte Søren Dietz' arkæologiske arbejde i landet. Gösta Enbom var tidligt blevet gift med tyske Susi Enbom, som sygdom, i de senere år, lænkede til en svensk institution. Der var ingen børn i ægteskabet og derfor ingen naturlige arvtagere. Da Sybille Schack blev inddraget i Gösta Enboms overvejelser om, hvordan økonomisk støtte til Søren Dietz kunne etableres, kontaktede hun landsretssagfører Knud Fich, der pegede på en almen velgørende fond som den løsning, der ville kunne efterlade flest penge til arkæologisk feltarbejde til afdækning af Grækenlands tidlige historie. Søren Dietz var på det tidspunkt inspektør på Antiksamlingen på Nationalmuseet, og efter en del overvejelser blev fonden knyttet til museet.

Generalkonsul Gösta Enboms Fond blev etableret den 21. april 1982 ved et gavebrev lydende på obligationer til en værdi af ca. 5 mio. kr. Stifteren forbeholdt sig ret til at disponere over afkastet, hvoraf en del efter hans død også skulle gå til personunderhold. At fonden ikke fra starten opfyldte kravene til en almen velgørende fond var uden betydning, da stifteren ikke var skattepligtig i Danmark. Samtidig med etableringen gjorde han fonden til universalarving i et dansk testamente, hvor Knud Fich blev indsat som eksekutor.

Da Enbom døde i januar 1986, hjalp Sybille Schack med de mange praktiske gøremål i Grækenland. I strid med al juridisk praksis blev der efter trekvart års sagsbehandling etableret et dansk bo, selv om afdøde var bosiddende i Grækenland, efterlod en enke i Sverige, som han levede i formuefællesskab med, og selv var svensk statsborger. Det hjalp formodentlig, at han efterlod sig en formue i Danmark, at han havde oprettet et dansk testamente, og at arvingen var en dansk almen velgørende fond. Knud Fich døde, inden bobehandlingen egentlig kom i gang, og advokat Stig Bigaard overtog eksekutorhvervet. En del forhold med relation til Grækenland tog tid at få ordnet, men den væsentligste juridiske opgave bestod i at få afklaret forholdene til afdødes efterlevende ægtefælle i Sverige. I et forbilledligt samarbejde med Susi Enboms væрге og den svenske bobehandler faldt brikkerne imidlertid på plads. Det lykkedes at få skattemyndighederne til at acceptere, at der var tale om en fond, som kunne modtage arv uden betaling af nævneværdig arveafgift. Fondens gode formål banede vejen for den samlede pragmatiske løsning, der førte til en økonomisk gunstig løsning for fonden. Den gode dansk-svenske forståelse blev fremmet af, at Enboms svenske formue efter Susis død gik til en tilsvarende fond til fordel for svensk Middelhavsarkæologi.

Fig.6
Nationalmuseets udgravninger i Karthago (Tunesien) 1975–81. På billedet ses den danske udgravningslokalitet i den vigtige oldtidsby Karthago, nord for vore dages præsidentpalads.

The National Museum's excavations in Carthage (Tunisia), 1975–1981. In the picture we see the Danish excavation site in the important ancient city of Carthage, north of the present-day presidential palace.

Foto: Karthagoekspeditionen, Antiksamlingen, Nationalmuseet

I henhold til fondens fundats skal den støtte Nationalmuseets arkæologiske forskning i Middelhavsområdet, specielt Grækenland, subsidiært give tilskud til Nationalmuseets opbevaring og udstilling af genstande fra de nævnte områder. I bestyrelsen for fonden skal der med fundatsens ord »bestandig være to repræsentanter for Nationalmuseet, en repræsentant for Privatbanken (nu Nordea) og en bestallingshavende advokat«.

Fonden påbegyndte sit egentlige virke i 1987, og undervejs fulgte man nøje de politiske overvejelser om etablering af et dansk institut for kunst og videnskab i Athen. Da muligheden så mest gunstig ud, lykkedes det, blandt andet via økonomisk støtte fra fonden, at få aftalen om etablering af et dansk institut i Athen knyttet sammen. Institutet åbnede 2. april 1992, og Søren Dietz blev instituttets første direktør, frem til 1997, og der består fortsat en nær tilknytning mellem Det Danske Institut i Athen, Generalkonsul Gösta Enboms Fond og Nationalmuseet.

Fig.7

Studerende på feltprojekt i 1994 i Kattavia på det sydlige Rhodos. Kattavia var en af de 7 demer (kommuner) i oldtidens bystat Lindos.

Students on the field project in 1994 at Kattavia in southern Rhodes. Kattavia was one of the seven demes (municipalities) in the ancient city-state of Lindos.

Foto: Privat

Fig.8

Chalkis – på østsiden af højen blev udgravet en serie værksteder, som bearbejdede uld og fremstillede klæder. Produktionen foregik primært i tiden mellem 400 og 200 f. Kr. På billedet ses en terracotta-figurine fundet i en stor og rig hellenistisk grav fra 3. århundrede f.Kr., anlagt ved kanten af bugten.

Chalcis – on the eastern side of the mound a series of workshops that processed wool and made garments were excavated. The production primarily took place in the time between 400 and 200 BC. The picture shows a terracotta figurine found in a large, rich Hellenistic tomb from the third century BC, built on the outskirts of the city.

Foto: Chalkis-udgravningerne, Det Danske Institut i Athen

Fondens aktiviteter i 25 år

I. Det Danske Institut i Athen

Oprettelsen af Gösta Enboms Fond satte skub i de flere gange strandede planer om oprettelsen af et Dansk Institut i Athen – uden et Institut ingen tilladelse til danske arkæologiske feltprojekter i Grækenland. På et møde på Nationalmuseet i 1975 viste interessen for sagen i danske fagkredse sig så stor, at arbejdet fortsatte i de følgende år (fig.5).

II. Arkæologiske feltprojekter

— Tunesien

Nationalmuseets udgravninger i Tunesien under UNESCO-projektet »Pour Sauver Carthage« (1975–81) blev betalt af Statens Humanistiske Forskningsråd og Tuborgfondet. Udgifterne til det opfølgende arbejde med udgravningerne blev dækket af Gösta Enboms Fond – det var før oprettelsen af Det Danske Institut i Athen. Materialet fra udgravningerne opbevares til låns i Antiksamlingens magasiner på Nationalmuseet og er fortsat under bearbejdelse (fig.6).

— Kattavia, Rhodos

Det Danske Institut i Athens første feltprojekt blev påbegyndt i 1994 på Sydrhodos i forlængelse af de gamle danske traditioner for arbejde på øen (Lindos-ekspeditionen 1902–14 v. Karl Frederik Kinch og Christian Blinkenberg). Feltprojektet lokaliserede en række levn fra oldtiden, blandt andet territoriets hovedby og et værksted for rhodiske transportamforaer til opbevaring af olie og vin. Undersøgelserne blev i deres helhed betalt af Gösta Enboms Fond (fig.7).

— Chalkis, Aitolien

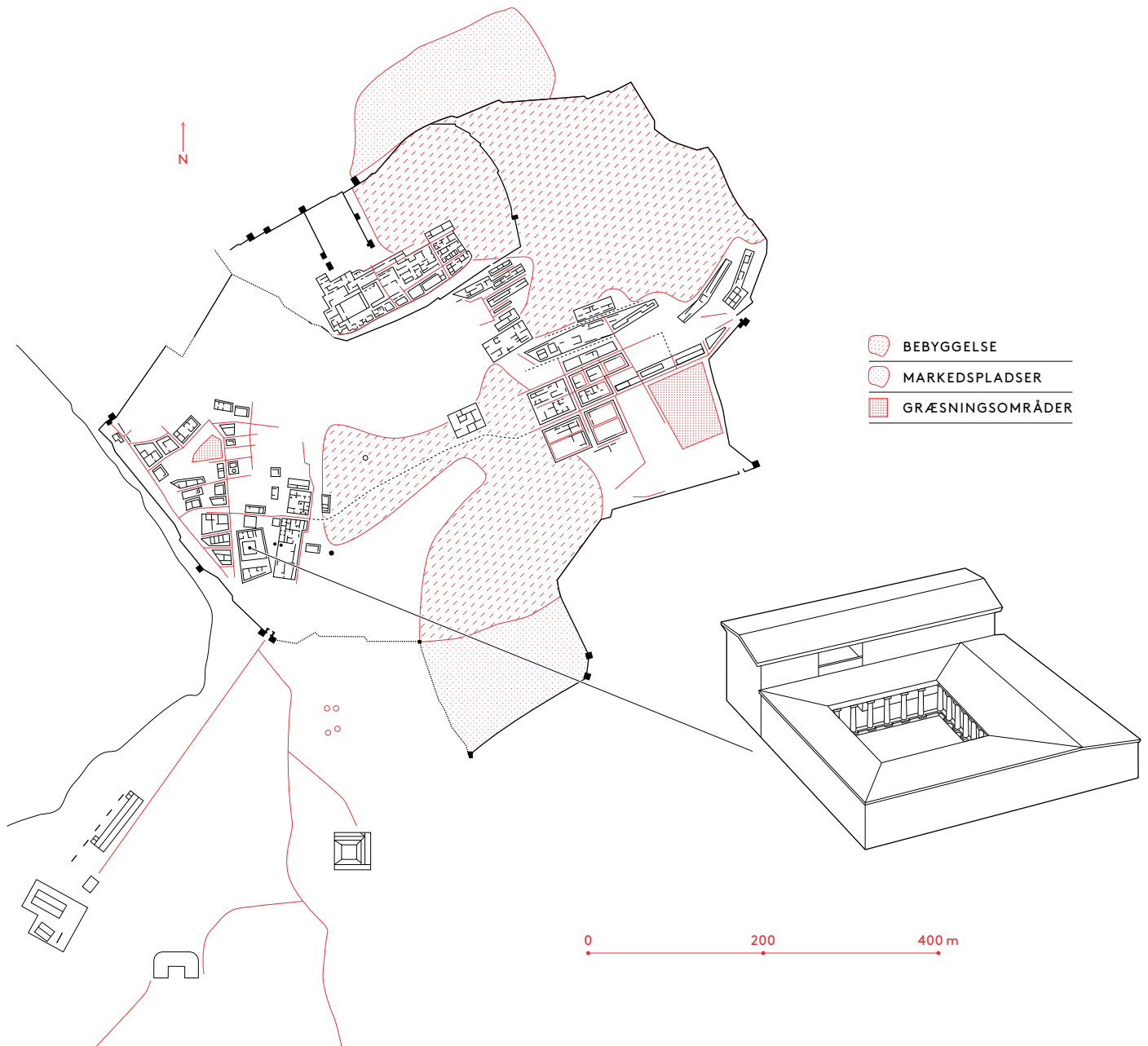
I 1995 påbegyndte Det Danske Institut i Athen i samarbejde med antikvitetsmyndighederne i Patras arkæologiske undersøgelser ved Chalkis i Aitolien. Alle omkostninger blev betalt af Gösta Enboms Fond, og undersøgelserne fortsatte indtil 2001 og er nu under publicering. Oldtidens Chalkis lå på og omkring højdedraget Aghia Triada, placeret tæt ved en lille havn. På bjergknolden ligger den treskibede byzantiske basilika, Aghia Triada, opført i 600-tallet

Fig.9

Rekonstruktion af byen Kalydon, som dækkede 35 hektar og havde omkring 5.000 indbyggere. Modellen er produceret af Mikkel Mayerhofer. Nederst til venstre i billedet helligdommen for Artemis Lauria og det såkaldte Heroon, vist i rekonstruktion til højre. På sydsiden af højen, hvor helligdommen lå, blev et usædvanligt udformet teater med et kvadratisk orchestra delvist udgravet under kampagnerne fra 2001 til 2005. Udgravningerne publiceres endeligt i 2011.

Reconstruction of the city of Calydon, which covered 35 hectares and had a population of around 5000. The model was produced by Mikkel Mayerhofer. On the left of the picture are the shrine of Artemis Lauria and the so-called Heroon. On the southern side of the mound where the shrine lay, an unusually formed theatre with a quadratic orchestra was partly excavated during the campaigns from 2001 until 2005. The excavations are to be published in 2011.

Tegning: Kalydon-udgravningerne, Det Danske Institut i Athen

e.Kr., som har givet navn til stedet i dag. På det flade land vest for højen lå en bugt med en havn, der er omtalt af oldtidsforfatteren Thukydide. På højen og omkring havnen lå handelspladsen Chalkis med bebyggelse fra Yngre Stenalder (4.400 f.Kr.) til Byzantisk tid (1.200 e.Kr.). Fra omkring 700 f.Kr. tjente byen som hvile- og provianteringsbase (et såkaldt Emporion) for de korintiske handelsskibe på vejen mod kolonierne i Syditalien (fig.8).

— Kalydon, Aitolien

I 2001 påbegyndte Det Danske Institut i Athen i samarbejde med det græske arkæologiske selskab udgravninger i Kalydon, en af de vigtigste byer i oldtidens Aitolien, og central i Homers fortællinger om den Trojanske krig og heltens hjemfart. Kalydon var tidligere genstand for et dansk/græsk arkæologisk projekt, da arkæologerne Frederik Poulsen og Konstantinos Rhomaios og arkitekten Ejnar Dyggve gennemførte omfattende undersøgelser i årene 1926 til 1935 af templet for Artemis Lauria og andre monumenter omkring byen. De nye udgravninger varede til 2005 og blev støttet af Gösta Enboms Fond, Ny Carlsbergfondet og Carlsbergfondet (fig.9). Resultaterne er under udgivelse.

III. Antiksamlingen, Nationalmuseet

I de 25 år har fonden løbende støttet Antiksamlingens virksomhed, både inden for forskning og formidling gennem tilskud til lønninger, rejsestipendier og nyopstillinger af samlingen mv. Fra 2008 og seks år frem er fondens hovedaktivitet knyttet til Antiksamlingen i form af projektet: *Pots, Potters and Society in Ancient Greece*, der blandt andet omfatter publikationsrækken »Gösta Enbom Monograph Series«. Projektet har to centrale temaer, nemlig dels et socialt og økonomisk, hvor fremstilling og handel med keramik ses som kilde til forståelsen af den antikke økonomi, dels udforskningen af vasebillederne som kilde til forståelsen af datidens liv og tankesæt.

LITTERATUR

Andersen, E. og S. Dietz: »Romernes Karthago – udgravninger i en storby«, i *Nationalmuseets Arbejdsmark* 1985, s. 109–116.

Dietz, S.: »Profil af en mørk tidsalder«, i *Nationalmuseets Arbejdsmark* 1974, s. 131–142.

Dietz, S. og I. Moschos: *Chalkis Aitolias I. The Prehistoric Periods*, Athens: The Danish Institute at Athens 2006.

Dietz, S. og M. Stavropoulou-Gatsi: *Kalydon in Aitolia, Volume I–II. The Danish/Greek field work 2001–2005, Reports and Studies*, Nationalmuseet, 2011.

Lawall, Mark L. og John Lund (red.): *Pottery in the Archaeological Record: Greece and Beyond, Acts of the International Colloquium held at the Danish and Canadian Institutes in Athens, June 20–22, 2008* i Rasmussen, Bodil Bundgaard (red.): vol. 1, Århus 2011.

Lund, J.: »Karthago kortlagt efter 2000 år«, i *Illustreret videnskab* 1986, nr. 8, s. 52–56.

Lund, J.: »Ny viden om det puniske Karthago«, i *Klassisk arkæologiske studier*, Museum Tusulanum 56, 1986, s. 363–381.

Mazower, M.: *Inside Hitlers Greece*, Yale and London 1993.

Rasmussen, Bodil Bundgaard (red.): *Gösta Enbom Monographs*, vol. 1ff, Aarhus 2011–.

Schierup, S.: »Amazonernes kamp mod grækerne? Fortolkningen af et krigerisk motiv fra Syditalien«, *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2010, s. 132–149.

Nationalmuseets Antiksamling.
Gösta Enboms arkiv.

Rigsarkivet. Udenrigsministeriet arkiv
1973–1988. J. nr. 52. Piræus.2. Enbom.

FORFATTEROPLYSNINGER

STIG BIGAARD
partner, Bech-Bruun advokatfirma.
Bestyrelsesformand i Generalkonsul
Gösta Enboms Fond

SØREN DIETZ
udgravningsleder, dr.phil.

OTTO CHRISTIAN SCHEPELERN
chefkonsulent, Udenrigsministeriet.
Bestyrelsesmedlem i Generalkonsul
Gösta Enboms Fond

ENGLISH SUMMARY

25 years of the Consul-General Gösta Enbom Foundation. The man, the time, the foundation.

In 1982 the Consul-General in the Piraeus, Gösta Enbom (1895–1986), established a foundation in support of the National Museum's research in Greece and the Mediterranean area, to become active upon his death. The article outlines his unusual career as a mechanical engineer, a delegate of the Swedish Red Cross Greece during World War II (fig.1) and his activities during the Cold War as an agent in the Piraeus for the Danish diesel engine factory Burmeister and Wain (figs.2 and 3). In particular his great humanitarian effort to alleviate hunger during World War II gave him a unique position in Greek society.

As honorary Danish consul, he strengthened his position both socially and commercially, and his firm made him very prosperous. Dealing with his large estate after his death was not without complications, since he was a Swedish citizen living in Greece and left no children, only a 97-year-old wife in Sweden. The good will of the Danish and Swedish authorities created good conditions for the establishment of a Danish and a corresponding Swedish foundation for scholarly and cultural purposes. The last section of the article is a brief presentation of major projects the Foundation has supported over its 25 years (figs.4–9), and finally there is a presentation of the present major project, »Pots, Potters and Society in Ancient Greece«, which runs for six years until 2013.